

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2013/48/EU

av den 22 oktober 2013

om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 82.2 b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de natio-
nella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommit-
téns yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) I artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grund-
läggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*), artikel 6 i
den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga
rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kal-
lad *Europakonventionen*) och artikel 14 i den internatio-
nella konventionen om medborgerliga och politiska rät-
tigheter (nedan kallad *ICCPR-konventionen*) garanteras rät-
ten till en rättvis rättegång. I artikel 48.2 i stadgan ga-
ranteras rätten till försvar.

(2) Unionen har satt som mål att bevara och utveckla ett
område med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt ordfö-
randeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i
Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999, särskilt punkt
33, bör principen om ömsesidigt erkännande av domar
och andra beslut av rättsliga myndigheter bli en hörnsten
i det rättsliga samarbetet på det civilrättsliga och det

straffrättsliga området inom unionen, eftersom ett starkt
ömsesidigt erkännande samt en nödvändig tillnärmning
av lagstiftningen skulle underlätta samarbetet mellan be-
höriga myndigheter och det rättsliga skyddet av enskildas
rättigheter.

(3) Enligt artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens
funktionssätt (EUF-fördraget) ska det straffrättsliga sam-
arbetet inom unionen bygga på principen om ömsesidigt
erkännande av domar och rättsliga avgöranden.

(4) Genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande
av avgöranden i straffrättsliga förfaranden förutsätter
att medlemsstaterna har förtroende för varandras straffrätts-
liga system. Omfattningen av ömsesidigt erkännande är i
hög grad beroende av en rad faktorer, som inbegriper
mekanismer till skydd för misstänkta eller tilltalades rät-
tigheter och gemensamma miniminormer för att under-
lätta tillämpningen av principen om ömsesidigt erkän-
nande.

(5) Även om alla medlemsstater är parter i Europakonven-
tionen och ICCPR-konventionen har erfarenheten visat
att enbart detta inte alltid räcker för att skapa tillräckligt
förtroende för andra medlemsstaters straffrättsliga system.

(6) Ömsesidigt erkännande av avgöranden i straffrättsliga
förfaranden kan bara fungera effektivt i en anda av tillit,
där inte endast de rättsliga myndigheterna utan samtliga
aktörer i den straffrättsliga processen likställer avgöran-
den av rättsliga myndigheter i andra medlemsstater med
avgöranden som meddelas i den egna staten, vilket för-
utsätter förtroende inte bara för innehållet i den andra
medlemsstatens bestämmelser, utan också för att de till-
lämpas korrekt. Ett starkt ömsesidigt förtroende förutsät-
ter detaljerade bestämmelser för att skydda de proces-
suella rättigheter och garantier som fastställs i stadgan,
Europakonventionen och ICCPR-konventionen. Det krä-
ver också att man, genom detta direktiv och andra åtgär-
der, inom unionen vidareutvecklar de miniminormer
som fastställs i stadgan och Europakonventionen.

⁽¹⁾ EUT C 43, 15.2.2012, s. 51.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 10 september 2013 (ännu ej
offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 7 oktober 2013.

- (7) Artikel 82.2 i EUF-fördraget fastställer tillämpliga minimiregler i medlemsstaterna för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polissamarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension. Den artikeln anger "personers rättigheter vid det straffrättsliga förfarandet" som ett av de områden på vilka minimiregler får fastställas.
- (8) Gemensamma minimiregler bör leda till ökat förtroende för alla medlemsstaters straffrättsliga system, vilket i sin tur bör bidra till ett effektivare rättsligt samarbete i en anda av ömsesidigt förtroende och till främjandet av de grundläggande rättigheterna i unionen. Sådana gemensamma minimiregler bör också bidra till att avlägsna hindren för den fria rörligheten för medborgarna inom medlemsstaternas hela territorium. Sådana gemensamma minimiregler bör fastställas när det gäller rätten till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden, rätten att få en tredje part underrättad vid ett frihetsberövande och rätten att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet.
- (9) Den 30 november 2009 antog rådet en resolution om en färdplan för att stärka misstänkta eller tilltalades processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden (nedan kallad *färdplanen*)⁽¹⁾. Färdplanen ska genomföras stegvis och omfattar åtgärder avseende rätten till översättning och tolkning (åtgärd A), rätten till information om rättigheter och om anklagelsen (åtgärd B), rätten till juridisk rådgivning och rättshjälp (åtgärd C) och rätten till kommunikation med släktingar, arbetsgivare och konsulära myndigheter (åtgärd D) och särskilda skyddsåtgärder för utsatta misstänkta eller tilltalade (åtgärd E). I färdplanen understryks att uppräkningsordningen för rättigheterna endast är vägledande och därför skulle kunna ändras i enlighet med prioriteringarna. Färdplanen är avsedd att utgöra en enhet och först när alla dess delar har genomförts kommer det att märkas fullt ut vilka fördelar den ger.
- (10) Den 11 december 2009 välkomnade Europeiska rådet färdplanen och införlivade den i *Stockholmsprogrammet – ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd*⁽²⁾ (punkt 2.4). Europeiska rådet underströk att färdplanen inte är uttömmande och uppmanade kommissionen att undersöka behovet av en komplettering när det gäller minimiregler för processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade och att göra en bedömning av huruvida andra frågor, till exempel frågan om oskuldspresumtionen, behöver behandlas i syfte att förbättra samarbetet på detta område.
- (11) Två åtgärder har hittills antagits enligt färdplanen, nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden⁽³⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden⁽⁴⁾.
- (12) I detta direktiv fastställs minimiregler avseende rätten till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och i förfaranden om verkställighet av en europeisk arresteringsorder enligt rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna⁽⁵⁾ (nedan kallad *den europeiska arresteringsordern*) och rätten att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet. Direktivet främjar således tillämpningen av stadgan, särskilt artiklarna 4, 6, 7, 47 och 48, och bygger på artiklarna 3, 5, 6 och 8 i Europakonventionen, såsom dessa tolkas av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad *Europadomstolen*), som i sin rättspraxis regelbundet fastställer normer i fråga om rätten till tillgång till försvarare. Enligt den rättspraxisen förutsätter ett rättvist förfarande bland annat att en misstänkt eller tilltalad kan få tillgång till samtliga tjänster som särskilt kopplas till rättsligt bistånd. I det hänseendet bör de misstänkta eller tilltalades försvarare utan begränsningar kunna säkra de grundläggande aspekterna av försvaret.
- (13) Utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter enligt Europakonventionen att säkerställa rätten till en rättvis rättegång, bör förfaranden avseende mindre förseelser som begås i ett fängelse och förfaranden avseende förseelser som begås i militära sammanhang och som hanteras av en befälhavare inte anses vara straffrättsliga förfaranden vid tillämpningen av detta direktiv.
- (14) Detta direktiv bör genomföras under beaktande av bestämmelserna i direktiv 2012/13/EU, som föreskriver att misstänkta eller tilltalade omgående informeras om rätten till tillgång till försvarare och att misstänkta eller tilltalade som har anhållits eller häktats skriftligen och utan dröjsmål erhåller rättighetsinformation, som omfattar information om rätten till tillgång till försvarare.
- (15) Med försvarare avses i detta direktiv personer som enligt nationell lagstiftning är kvalificerade och berättigade, inbegripet genom ackreditering från ett auktoriserat organ, att tillhandahålla juridisk rådgivning och rättsligt bistånd till misstänkta eller tilltalade.
- (16) I vissa medlemsstater har andra myndigheter än en domstol med behörighet i brottmål behörighet att utdöma andra påföljder än frihetsberövande för relativt sett mindre förseelser. Detta kan exempelvis handla om trafikförseelser som begås i stor skala och som kan komma att fastställas vid en poliskontroll. I sådana situationer vore det orimligt att begära att de behöriga myndigheterna ska säkerställa samtliga rättigheter enligt detta direktiv. I de fall där medlemsstaternas lagstiftning föreskriver att en påföljd för mindre förseelser kan åläggas av

(1) EUT C 295, 4.12.2009, s. 1.

(2) EUT C 115, 4.5.2010, s. 1.

(3) EUT L 280, 26.10.2010, s. 1.

(4) EUT L 142, 1.6.2012, s. 1.

(5) EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

en sådan myndighet, och där en sådan påföljd kan överklagas till en domstol med behörighet i brottmål eller där saken kan hänskjutas till en sådan, bör detta direktiv därför endast tillämpas på förfaranden vid den domstolen till följd av ett sådant överklagande eller hänskjutande.

- (17) I vissa medlemsstater anses vissa mindre förseelser, särskilt mindre trafikförseelser, mindre förseelser mot kommunala föreskrifter och mindre förseelser mot allmän ordning vara brott. I sådana situationer vore det orimligt att begära att de behöriga myndigheterna ska säkerställa samtliga rättigheter enligt detta direktiv. I de fall där det i medlemsstaternas lagstiftning föreskrivs att frihetsberövande inte får utdömas som påföljd för mindre förseelser bör detta direktiv därför endast tillämpas på förfaranden vid en domstol med behörighet i brottmål.
- (18) Tillämpningsområdet för detta direktiv när det gäller vissa mindre förseelser bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter enligt Europakonventionen att säkerställa rätten till en rättvis rättegång, inbegripet rätten till rättsligt bistånd från en försvarare.
- (19) Medlemsstaterna bör se till att misstänkta eller tilltalade har rätt till tillgång till försvarare utan onödigt dröjsmål i enlighet med detta direktiv. Under alla omständigheter bör misstänkta eller tilltalade ges tillgång till en försvarare under straffrättsliga förfaranden inför domstol, om de inte har avstått från den rätten.
- (20) Vid tillämpning av detta direktiv bör begreppet förhör inte omfatta preliminära utfrågningar som genomförs av polisen eller en annan brottsbekämpande myndighet i syfte att identifiera den berörda personen, att kontrollera vapeninnehav eller andra liknande säkerhetsfrågor eller att avgöra om en förundersökning bör inledas, till exempel vid en trafikkontroll eller vid regelbundna stickprov som görs när en misstänkt eller tilltalad ännu inte har identifierats.
- (21) Om en annan person än den misstänkta eller tilltalade, till exempel ett vittne, blir misstänkt eller tilltalad, bör den personen skyddas mot självangivelse och har rätt att tåga, vilket bekräftas i Europadomstolens rättspraxis. I detta direktiv hänvisas därför uttryckligen till den situation där en sådan person blir misstänkt eller tilltalad vid polisförhör eller förhör som genomförs av någon annan brottsbekämpande myndighet inom ramen för ett straffrättsligt förfarande. Om en annan person än en misstänkt eller tilltalad blir misstänkt eller tilltalad under ett sådant

förhör bör förhöret omedelbart avbrytas. Förhöret får dock fortsättas om den berörda personen har blivit upplyst om att han eller hon är misstänkt eller tilltalad och han eller hon till fullo kan utnyttja de rättigheter som föreskrivs i detta direktiv.

- (22) Misstänkta eller tilltalade bör ha rätt att i enrum tala med den försvarare som företräder dem. Medlemsstaterna får besluta om de praktiska åtgärder som ska gälla för längden på och frekvensen av sådana möten, med beaktande av omständigheterna i förfarandet, särskilt ärendets komplexitet och vilka processuella förfaranden som är tillämpliga. Medlemsstaterna får även besluta om praktiska åtgärder för att garantera säkerhet och skydd, särskilt för försvararen och den misstänkta eller tilltalade, på den plats där ett sådant möte hålls. Sådana praktiska åtgärder får inte inverka menligt på det effektiva utövandet av och innehållet i den misstänkta eller tilltalades rätt att träffa sin försvarare.
- (23) Misstänkta eller tilltalade bör ha rätt att kontakta den försvarare som företräder dem. En sådan kontakt får ske när som helst, inbegripet före ett eventuellt utövande av rätten att träffa den försvararen. Medlemsstaterna får besluta om de praktiska åtgärder som avser längden, frekvensen samt medlet för en sådan kontakt, även när det gäller användning av videokonferenser och annan kommunikationsteknik för att möjliggöra kontakterna. Sådana praktiska åtgärder bör inte inverka menligt på det effektiva utövandet av eller innehållet i misstänkta eller tilltalades rätt att kontakta sin försvarare.
- (24) När det gäller vissa mindre förseelser bör detta direktiv inte hindra medlemsstaterna från att organisera så att misstänkta eller tilltalades rätt till tillgång till en försvarare tillhandahålls per telefon. Rätten bör emellertid endast begränsas på detta sätt i fall där den misstänkta eller tilltalade inte kommer att förhöras av polisen eller en annan brottsbekämpande myndighet.
- (25) Medlemsstaterna bör säkerställa att misstänkta eller tilltalade har rätt att ha sin försvarare närvarande och faktiskt medverkande när de förhörs av polisen eller en annan brottsbekämpande eller rättslig myndighet inbegripet vid förhandlingar i domstol. Denna medverkan bör ske i enlighet med förfaranden i den nationella rätten, som kan reglera en försvarares medverkan vid polisens eller en annan brottsbekämpande eller rättslig myndighets förhör av den misstänkta eller tilltalade samt vid förhandlingar i domstol, under förutsättning att sådana förfaranden inte inverkar menligt på det effektiva utövandet av och innehållet i den berörda rättigheten. Vid förhör av den misstänkta eller tilltalade av polisen eller

en annan brottsbekämpande eller rättslig myndighet eller vid förhandlingar i domstol, får försvararen i enlighet med dessa förfaranden bland annat ställa frågor, begära förtydliganden och avge yttranden, vilket bör dokumenteras i enlighet med nationell rätt.

- (26) Misstänkta eller tilltalade har rätt att ha sin försvarare närvarande vid utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder under förutsättning att de föreskrivs i berörd nationell rätt och i den mån de misstänktas eller tilltalades närvaro är obligatorisk eller tillåten. Sådana åtgärder bör åtminstone innehålla vittneskonfrontationer, där den misstänkta eller tilltalade framträder omgiven av andra personer i syfte att identifieras av ett brottsoffer eller ett vittne, konfrontationsförhör, där en misstänkt eller tilltalad sammanförs med ett eller flera vittnen eller brottsoffer när det råder oenighet dem emellan om viktiga fakta eller frågor samt rekonstruktioner, där den misstänkta eller tilltalade är närvarande för att det bättre ska gå att förstå hur och under vilka omständigheter ett brott begicks samt för att specifika frågor ska kunna ställas till den misstänkta eller tilltalade. Medlemsstaterna får besluta om de praktiska åtgärder som ska gälla för en försvarares närvaro vid utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder. Sådana praktiska åtgärder bör inte inverka menligt på det effektiva utövandet av och innehållet i de berörda rättigheterna. Om försvararen är närvarande vid utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder bör detta noteras i enlighet med det förfarande för dokumentation som föreskrivs i den berörda medlemsstatens rätt.
- (27) Medlemsstaterna bör eftersträva att göra allmän information tillgänglig, till exempel genom en webbplats eller genom en broschyr som finns på polisstationerna, för att underlätta för misstänkta eller tilltalade när dessa ska hitta en försvarare. Medlemsstaterna bör dock inte vara skyldiga att vidta aktiva åtgärder för att säkerställa att misstänkta eller tilltalade som inte är frihetsberövade ska bistås av en försvarare, om de inte själva har vidtagit åtgärder för att bistås av en sådan. Den misstänkta eller tilltalade i fråga bör fritt kunna kontakta, konsultera och bistås av en försvarare.
- (28) Om misstänkta eller tilltalade frihetsberövas bör medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att dessa personer verkligen kan utöva sin rätt till tillgång till försvarare, inbegripet genom att ordna med bistånd från en försvarare i de fall där personen i fråga inte har någon sådan, såvida de inte har avstått från den rätten. Sådana åtgärder kan bland annat innebära att de behöriga myndigheterna ordnar med bistånd från en försvarare på grundval av en förteckning över tillgängliga försvarare, bland vilka den misstänkta eller tilltalade kan välja. Sådana åtgärder skulle i tillämpliga fall kunna innefatta åtgärderna för rättshjälp.
- (29) De förhållanden som råder för misstänkta eller tilltalade som är frihetsberövade bör till fullo respektera de normer som har fastställts i Europakonventionen, i stadgan och i rättspraxis från Europeiska unionens domstol (nedan kallad *domstolen*) och Europadomstolen. När bistånd enligt detta direktiv ges en misstänkt eller tilltalad som hålls frihetsberövad, bör den berörda försvararen ha möjlighet att rikta en fråga till de behöriga myndigheterna angående de förhållanden under vilka personen i fråga hålls frihetsberövad.
- (30) Om den misstänkta eller tilltalade befinner sig på en geografiskt avlägsen plats, till exempel i utomeuropeiska territorier eller där medlemsstaten genomför eller deltar i militära operationer utanför dess territorium, får medlemsstaterna tillfälligt göra undantag från en misstänkts eller tilltalads rätt att utan onödigt dröjsmål efter frihetsberövandet få tillgång till en försvarare. Vid ett sådant tillfälligt undantag bör de behöriga myndigheterna inte förhålla sig till den berörda personen eller genomföra någon av de utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder som föreskrivs i detta direktiv. Om omedelbar tillgång till försvarare är omöjlig på grund av den misstänkts eller tilltalades geografiskt avlägsna belägenhet bör medlemsstaterna möjliggöra kommunikation via telefon eller videokonferens såvida detta inte är helt omöjligt.
- (31) Medlemsstaterna bör tillåtas att tillfälligt göra undantag från rätten till tillgång till försvarare under förundersökningen om det föreligger ett trängande behov av att avvärja livsfara eller fara för en persons frihet eller fysiska säkerhet. Vid ett tillfälligt undantag på den grunden får de behöriga myndigheterna förhålla sig till misstänkta eller tilltalade utan att försvararen är närvarande, under förutsättning att de har informerats om sin rätt att tåga och kan utöva denna rätt, och under förutsättning att ett sådant förhör inte inverkar menligt på rätten till försvar, inbegripet skyddet mot självangivelse. Förhör får endast genomföras i syfte att och i den mån det krävs för att erhålla information som är avgörande för att avvärja livsfara eller fara för en persons frihet eller fysiska säkerhet. Allt missbruk av detta undantag skulle i princip oåterkalleligt skada rätten till försvar.

- (32) Medlemsstaterna bör även tillåtas att tillfälligt göra undantag från rätten till tillgång till försvarare under förundersökningen om omedelbara åtgärder från de utredande myndigheternas sida är avgörande för att förhindra väsentlig fara för de straffrättsliga förfarandena, särskilt för att förhindra att avgörande bevis undanröjs eller ändras, eller för att förhindra otillbörlig påverkan på vittnen. Vid ett tillfälligt undantag på den grunden får de behöriga myndigheterna förhöra misstänkta eller tilltalade utan att försvararen är närvarande, under förutsättning att de har informerats om sin rätt att tåga och har möjlighet att utöva denna rätt, och att ett sådant förhör inte inverkar menligt på rätten till försvar, inbegripet skyddet mot självangivelse. Förhör får endast genomföras i syfte att och i den mån det krävs för att erhålla information som är avgörande för att förhindra väsentlig fara för de straffrättsliga förfarandena. Allt missbruk av detta undantag skulle i princip oåterkalleligen skada rätten till försvar.
- (33) Principen om att all kommunikation mellan misstänkta eller tilltalade och deras försvarare ska vara konfidentiell utgör ett viktigt skydd för rätten till försvar och utgör en väsentlig del av rätten till en rättvis rättegång. Medlemsstaterna bör därför respektera konfidentialiteten vid möten och andra former av kommunikation mellan försvararen och den misstänkta eller tilltalade vid utövandet av den rätt till tillgång till försvarare som föreskrivs i detta direktiv, utan undantag. Detta direktiv bör inte påverka förfaranden avsedda för situationer där det föreligger objektiva och faktiska omständigheter som ger anledning till misstanke att försvararen har samröre med den misstänkta eller tilltalade i ett brott. Brottslig verksamhet från en försvarares sida bör inte anses som legitimt bistånd till misstänkta eller tilltalade inom ramen för detta direktiv. Skyldigheten att respektera konfidentialiteten innebär inte bara att medlemsstaterna bör avhålla sig från att blanda sig i eller skaffa åtkomst till sådan kommunikation utan också att medlemsstaterna, om misstänkta eller tilltalade är frihetsberövade eller på annat sätt befinner sig på en plats som är under statens kontroll, bör säkerställa att konfidentialiteten upprätthålls och skyddas genom åtgärderna för kommunikation. Detta bör inte inverka på några befintliga mekanismer i häkten i syfte att förhindra sändande av otillåtna försändelser till häktade, till exempel kontroll av korrespondens, förutsatt att sådana mekanismer inte gör det möjligt för de behöriga myndigheterna att läsa meddelandet mellan de misstänkta eller tilltalade och deras försvarare. Detta direktiv bör inte heller inverka på förfaranden i nationell rätt enligt vilka vidarebefordran av korrespondens får avslås om avsändaren inte godkänner att korrespondensen först föreläggas en behörig domstol.
- (34) Detta direktiv bör inte påverka inskränkningar i konfidentialiteten i samband med en laglig övervakningsoperation som genomförs av behöriga myndigheter. Detta direktiv bör inte heller påverka det arbete som utförs av till exempel nationella underrättelsetjänster för att skydda den inre säkerheten i enlighet med artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) eller inom ramen för artikel 72 i EUF-fördraget, enligt vilken avdelning V om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa inte får påverka medlemsstaternas ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.
- (35) Misstänkta eller tilltalade som är frihetsberövade bör ha rätt att utan onödigt dröjsmål få åtminstone en person, till exempel en släkting eller arbetsgivare, som de själva utsett underrättad om att de har frihetsberövats, under förutsättning att detta inte påverkar ett korrekt genomförande av det straffrättsliga förfarandet mot den berörda personen eller andra straffrättsliga förfaranden. Medlemsstaterna får vidta praktiska åtgärder för tillämpningen av den rättigheten. Sådana praktiska åtgärder bör inte inverka på det effektiva utövandet av och innehållet i rättigheten. I begränsade undantagsfall bör det dock vara möjligt att tillfälligt göra undantag från den rättigheten, om detta med hänsyn till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet är motiverat av ett tvingande skäl enligt detta direktiv. Om de behöriga myndigheterna planerar att göra ett sådant tillfälligt undantag när det gäller en särskild tredje part, bör de först överväga om en annan tredje part, utsedd av den misstänkta eller tilltalade, kan informeras om att denne har frihetsberövats.
- (36) Misstänkta eller tilltalade bör, medan de är frihetsberövade, ha rätt att utan dröjsmål kontakta minst en tredje part, t.ex. en anhörig, som de själva har utsett. Medlemsstaterna får begränsa eller fördröja utövandet av den rättigheten med anledning av tvingande krav eller proportionella operativa krav. Sådana krav kan bland annat innefatta behovet av att avvärja livsfara eller fara för en persons frihet eller fysiska säkerhet, behovet av att förhindra skada för straffrättsliga förfaranden, behovet av att förebygga ett brott, behovet av att invänta en domstolsförhandling, och behovet av att skydda brottsoffer. Om de behöriga myndigheterna planerar att begränsa eller fördröja utövandet av rätten till kontakt när det gäller en särskild tredje part bör de först överväga om de misstänkta eller tilltalade kan kontakta en annan tredje part som de själva har utsett. Medlemsstaterna får besluta om praktiska åtgärder som ska gälla för tidpunkt, medel, längd och frekvens för kontakter med tredje parter, varvid hänsyn bör tas till behovet av att upprätthålla god ordning och säkerhet på den plats där personen hålls frihetsberövad.

- (37) Rätten till konsulärt bistånd för misstänkta och tilltalade som är frihetsberövade fastställs i artikel 36 i 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, där stater ges rätt att hålla kontakt med sina egna medborgare. Genom detta direktiv har misstänkta eller tilltalade som är frihetsberövade en motsvarande rättighet, om de så önskar. Konsulärt skydd får ges av diplomatiska myndigheter när sådana myndigheter agerar i egenskap av konsulära myndigheter.
- (38) Medlemsstaterna bör i nationell rätt klart och tydligt ange skälen till och kriterierna för eventuella tillfälliga undantag från de rättigheter som föreskrivs i detta direktiv och bör vara återhållsamma med att utnyttja dessa tillfälliga undantag. Alla sådana tillfälliga undantag bör vara proportionella, strikt tidsbegränsade, inte uteslutande grundas på det påstådda brottets natur eller svårighetsgrad och inte inverka på förutsättningarna för den övergripande rättvisan i förfarandet. Medlemsstaterna bör, om ett tillfälligt undantag har godkänts enligt detta direktiv av en rättslig myndighet som inte är en domare eller en domstol, säkerställa att beslutet om godkännande av det tillfälliga undantaget kan prövas av en domstol, åtminstone under rättegångsskedet.
- (39) Misstänkta eller tilltalade bör kunna avstå från att utnyttja en rättighet enligt detta direktiv, under förutsättning att de har fått information om innebörden av den berörda rättigheten och om de eventuella konsekvenserna av att avstå från den rättigheten. När sådan information ges bör de berörda misstänkta eller tilltalades särskilda omständigheter beaktas, inbegripet ålder samt psykiskt och fysiskt tillstånd.
- (40) Ett avstående och de omständigheter under vilka det gjordes bör noteras i enlighet med det förfarande för dokumentation som föreskrivs i den berörda medlemsstatens rätt. Detta bör inte leda till någon ytterligare skyldighet för medlemsstaterna att införa nya mekanismer eller skapa någon ytterligare administrativ börda.
- (41) Om en misstänkt eller tilltalad återkallar ett avstående i enlighet med detta direktiv, bör det inte vara nödvändigt att på nytt genomföra sådana utfrågningar eller processuella åtgärder som gjordes under den tid då personen avstod från den berörda rättigheten.
- (42) Personer som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder (nedan kallade *eftersökta personer*) bör ha rätt till tillgång till försvarare i den verkställande medlemsstaten, så att de kan utöva sina rättigheter på bästa möjliga sätt i enlighet med rambeslut 2002/584/RIF. Om en försvarare deltar i den verkställande rättsliga myndighetens förhör av en eftersökt person, får den försvararen i enlighet med förfarandena i nationell rätt bland annat ställa frågor, begära förtydliganden och avge yttranden. Det faktum att försvararen har deltagit i ett sådant förhör bör noteras i enlighet med det förfarande för dokumentation som föreskrivs i den berörda medlemsstatens rätt.
- (43) Eftersökta personer bör ha rätt att i enrum tala med den försvarare som företräder dem i den verkställande medlemsstaten. Medlemsstaterna får besluta om praktiska åtgärder som ska gälla för dessa samtals längd och frekvens, varvid hänsyn bör tas till de särskilda omständigheterna i fallet. Medlemsstaterna får även besluta om praktiska åtgärder för att garantera säkerhet och skydd, särskilt för försvararen och den eftersökta personen, på den plats där mötet mellan försvararen och den eftersökta personen äger rum. Sådana praktiska åtgärder får inte inverka menligt på det effektiva utövandet av eller innehållet i eftersökta personers rätt att träffa sin försvarare.
- (44) Eftersökta personer bör ha rätt att kontakta den försvarare som företräder dem i den verkställande staten. Det bör vara möjligt för sådan kontakt att äga rum när som helst, inbegripet före ett eventuellt utövande av rätten att träffa en försvarare. Medlemsstaterna får besluta om de praktiska åtgärder som ska gälla för längd, frekvens och kommunikationsmedel för kontakterna mellan eftersökta personer och deras försvarare, även när det gäller användning av videokonferenser och annan kommunikationsteknik för att möjliggöra kontakterna. Sådana praktiska åtgärder bör inte inverka menligt på det effektiva utövandet av och innehållet i eftersökta personers rätt att kontakta sina försvarare.
- (45) De verkställande medlemsstaterna bör vidta nödvändiga åtgärder för att se till att eftersökta personer verkligen kan utöva sin rätt till tillgång till försvarare i den verkställande medlemsstaten, inbegripet genom att ordna med bistånd från en försvarare i de fall där eftersökta personer inte har någon sådan, såvida de inte har avstått från den rättigheten. Sådana åtgärder, i tillämpliga fall inbegripet sådana som gäller rättshjälp, bör regleras i nationell rätt. De kan bland annat innebära att de behöriga myndigheterna ordnar med bistånd från en försvarare på grundval av en förteckning över tillgängliga försvarare, bland vilka eftersökta personer kan välja.
- (46) Efter att ha fått vetskap om att en eftersökt person önskar utse en försvarare i den utfärdande medlemsstaten bör den behöriga myndigheten i den medlemsstaten utan onödigt dröjsmål förse den eftersökta personen med information för att underlätta utseendet av en försvarare i den medlemsstaten. Sådan information kan t.ex.

- inbegripa en aktuell förteckning över försvarare, eller namnet på en jourhavande försvarare i den utfärdande medlemsstaten, som kan tillhandahålla information och ge råd i fall som rör en europeisk arresteringsorder. Medlemsstaterna kan begära att vederbörande advokatsamfund upprättar en sådan förteckning.
- (47) Förfarandet för överlämnande har mycket stor betydelse för det straffrättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna. Det är avgörande för detta samarbete att tidsfristerna enligt rambeslut 2002/584/RIF iakttas. Även om eftersökta personer bör kunna utöva sina rättigheter enligt detta direktiv i full utsträckning vid förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder, bör dessa tidsfrister därför respekteras.
- (48) I avvaktan på en unionsakt om rättshjälp, bör medlemsstaterna tillämpa sin nationella lagstiftning om rättshjälp, som bör överensstämma med stadgan, Europakonventionen och Europadomstolens rättspraxis.
- (49) I enlighet med principen om effektiv unionsrätt bör medlemsstaterna införa lämpliga och effektiva rättsmedel till skydd för de rättigheter som gäller för enskilda enligt detta direktiv.
- (50) Medlemsstaterna bör se till att man vid bedömningen av uttalanden som misstänkta eller tilltalade har gjort eller av bevis som upptagits under åsidosättande av dessas rätt till försvarare, eller när ett undantag från den rättigheten har beviljats i enlighet med detta direktiv, iakttar rätten till försvar och att rätten till en rättvis rättegång respekteras. I detta sammanhang bör man beakta rättspraxis från Europadomstolen, genom vilken det har fastställts att rätten till försvar i princip oåterkalleligen kommer att skadas om komprometterande uttalanden som har gjorts under polisförhör utan tillgång till en försvarare används för att nå en fällande dom. Detta bör inte hindra användandet av uttalanden för andra ändamål som är tillåtna enligt nationell lagstiftning, t.ex. behovet av att brådskande utföra undersökningar för att undvika att andra brott begås eller att det uppstår allvarliga negativa följder för andra personer eller ändamål kopplade till ett akut behov att förhindra att straffrättsliga förfaranden väsentligen äventyras där rätten till tillgång till försvarare eller en försening av undersökningen oåterkalleligen skulle skada pågående undersökningar gällande ett allvarligt brott. Dessutom bör detta inte påverka nationella bestämmelser eller system för bevisstillåtighet, och inte heller hindra medlemsstaterna från att bibehålla ett system genom vilket alla befintliga bevis kan återopas i en domstol eller inför en domare, utan att dessa bevis separat eller på förhand har bedömts med avseende på tillåtighet.
- (51) Skyldigheten att visa särskild hänsyn mot misstänkta eller tilltalade som potentiellt befinner sig i en svag position är en förutsättning för en rättvis rättskipning. Åklagarmyndigheter, brottsbekämpande myndigheter och rättsliga myndigheter bör därför underlätta sådana personers effektiva utövande av de rättigheter som anges i detta direktiv, t.ex. genom att ta hänsyn till varje potentiell utsatthet som påverkar deras förmåga att utöva rätten till tillgång till försvarare och rätten att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och genom att vidta lämpliga åtgärder för att garantera dessa rättigheter.
- (52) Detta direktiv garanterar de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i stadgan, inbegripet förbudet mot tortyr och omänsklig och förnedrande behandling, rätten till frihet och säkerhet, respekten för privatlivet och familjelivet, människans rätt till integritet, barnets rättigheter, integrering av personer med funktionshinder, rätten till ett effektivt rättsmedel och rätten till en rättvis rättegång samt oskuldspresumtionen och rätten till försvar. Detta direktiv bör tillämpas i enlighet med dessa rättigheter och principer.
- (53) Medlemsstaterna bör se till att bestämmelserna i detta direktiv, när de motsvarar rättigheter som garanteras av Europakonventionen, tillämpas i konsekvens med rättigheterna i konventionen och så som de utvecklats genom Europadomstolens rättspraxis.
- (54) I detta direktiv fastställs minimiregler. Medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som fastställs i direktivet för att därigenom erbjuda en högre skyddsnivå. Sådana högre skyddsnivåer bör inte utgöra något hinder för det ömsesidiga erkännandet av rättsliga avgöranden som dessa minimiregler är avsedda att underlätta. Skyddsnivån bör aldrig understiga de normer som anges i stadgan och Europakonventionen, så som dessa tolkas i rättspraxis från domstolen och Europadomstolen.
- (55) Detta direktiv främjar barnets rättigheter och beaktar Europarådets riktlinjer för ett barnvänligt rättsväsende, särskilt bestämmelserna om information och rådgivning till barn. Direktivet säkerställer att misstänkta och tilltalade, däribland barn, ges tillräcklig information för att förstå följderna av att avstå från en rätt enligt detta direktiv samt att varje sådant avstående sker frivilligt och entydigt. Om den misstänkta eller tilltalade är ett barn, bör vårdnadshavaren underrättas så snart som möjligt efter barnets frihetsberövande och bör underrättas om skälen till detta. Om tillhandahållandet av sådan information till vårdnadshavaren strider mot barnets bästa, bör en annan lämplig vuxen, till exempel en släkting, informeras i stället. Detta bör inte påverka de bestämmelser i nationell lagstiftning som kräver att alla särskilda myndigheter,

institutioner eller enskilda, särskilt de som har ansvar för barns skydd eller välfärd, bör informeras om barnets frihetsberövande. Medlemsstaterna bör avhålla sig från att begränsa eller fördröja utövandet av rätten till kontakt med en tredje part när det gäller misstänkta eller tilltalade som är barn och som har frihetsberövats, utom under de mest exceptionella omständigheterna. När fördröjning tillämpas bör barnet dock inte hållas isolerat, och bör tillåtas att kontakta t.ex. en institution eller enskild person med ansvar för barns skydd eller välfärd.

- (56) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument⁽¹⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i ett direktiv och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.
- (57) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att fastställa gemensamma minimiregler för rätten till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och i samband med en europeisk arresteringsorder och rätten att få en tredje part underrättad om frihetsberövande och rätten att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (58) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.
- (59) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

Detta direktiv fastställer minimiregler om rättigheterna för misstänkta och tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för personer som är föremål för förfaranden enligt rambeslut 2002/584/RIF (nedan kallad *den europeiska arresteringsordern*) att få tillgång till en försvarare, att få en tredje part underrättad om frihetsberövande och att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden från det att de genom ett officiellt meddelande eller på något annat sätt av den behöriga myndigheten i en medlemsstat har underrättats om att de är misstänkta eller tilltalade för att ha begått ett brott, oavsett om de är frihetsberövade. Det ska tillämpas fram till dess att förfarandena har avslutats, med vilket ska förstås det slutgiltiga avgörandet i frågan huruvida den misstänkta eller tilltalade har begått brottet samt även under rättegången och i väntan på beslut om eventuellt överklagande.

2. Detta direktiv ska tillämpas på personer som är föremål för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder (nedan kallade *eftersökta personer*) från det att de grips i den verkställande medlemsstaten i enlighet med artikel 10.

3. På samma villkor som fastställs i punkt 1 ska detta direktiv även vara tillämpligt på andra än misstänkta eller tilltalade som under loppet av förhör av polis eller någon annan brottsbekämpande myndighet blir misstänkta eller tilltalade.

4. Utan att det påverkar rätten till en rättvis rättegång ska, när det gäller mindre förseelser

a) om en medlemsstats lagstiftning föreskriver att en påföljd kan åläggas av en annan myndighet än en domstol med behörighet i brottmål och en sådan påföljd kan överklagas eller hänskjutas till en sådan domstol, eller

b) om frihetsberövande inte kan utdömas som påföljd,

detta direktiv endast gälla förfaranden vid en domstol med behörighet i brottmål.

⁽¹⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

Direktivet ska under alla omständigheter tillämpas till fullo när den misstänkta eller tilltalade är frihetsberövad, oavsett i vilket skede det straffrättsliga förfarandet befinner sig.

Artikel 3

Rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden

1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta och tilltalade har rätt till tillgång till en försvarare i så god tid och på sådant sätt att de berörda personerna kan utöva sin rätt till försvar i praktiken och på ett effektivt sätt.

2. Misstänkta eller tilltalade ska ha rätt till tillgång till försvarare utan onödigt dröjsmål. Misstänkta eller tilltalade ska under alla omständigheter ha rätt till tillgång till försvarare från och med den tidpunkt som inträffar först:

- a) Innan de förhörs av polisen eller en annan brottsbekämpande eller rättslig myndighet.
- b) När utredande myndigheter eller andra behöriga myndigheter genomför utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder i enlighet med punkt 3 c.
- c) Utan onödigt dröjsmål efter frihetsberövandet.
- d) Om de har kallats att inställa sig inför en domstol med behörighet i brottmål, i god tid innan de inställer sig inför domstolen i fråga.

3. Rätten till försvarare ska innebära följande:

- a) Medlemsstaterna ska se till att de misstänkta eller tilltalade har rätt att i enrum tala med och kontakta den försvarare som företräder dem, även före förhör av polis eller en annan brottsbekämpande eller rättslig myndighet.
- b) Medlemsstaterna ska se till att de misstänkta eller tilltalade har rätt att ha sin försvarare närvarande och faktiskt medverkande när de förhörs. Denna medverkan ska ske i enlighet med förfarandena i den nationella rätten, under förutsättning att dessa förfaranden inte inverkar menligt på det effektiva utövandet av och innehålllet i rättigheten i fråga. Om en försvarare deltar vid ett förhör, ska faktumet att detta deltagande ägt rum noteras i enlighet med det förfarande för dokumentation som föreskrivs i den berörda medlemsstatens rätt.
- c) Medlemsstaterna ska se till att den misstänkta eller tilltalade åtminstone har rätt att ha sin försvarare närvarande vid följande utrednings- eller bevisupptagningsåtgärder, om dessa åtgärder föreskrivs enligt nationell rätt och om det krävs eller tillåts att den misstänkta eller tilltalade är närvarande vid åtgärden:

i) Vittneskonfrontationer.

ii) Konfrontationsförhör.

iii) Rekonstruktioner.

4. Medlemsstaterna ska bemöda sig om att göra allmän information tillgänglig för att underlätta för misstänkta eller tilltalade att erhålla en försvarare.

Utän hinder av bestämmelserna i nationell rätt om krav på försvarares närvaro ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att misstänkta eller tilltalade som har frihetsberövats effektivt kan utöva sin rätt till tillgång till försvarare, såvida inte de har avstått från denna rätt i enlighet med artikel 9.

5. I undantagsfall och endast under förundersökningen får medlemsstaterna göra ett tillfälligt undantag från tillämpningen av punkt 2 c om en misstänkt eller tilltalad befinner sig på en plats som är så geografiskt avlägsen att det är omöjligt att garantera rätten att utan onödigt dröjsmål efter frihetsberövandet få tillgång till en försvarare.

6. I undantagsfall och endast under förundersökningen får medlemsstaterna göra ett tillfälligt undantag från tillämpningen av de rättigheter som anges i punkt 3, om och i den mån detta är motiverat med hänsyn till de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, på grundval av något av följande tvingande skäl:

- a) Om det finns ett trängande behov av att avvärja livsfara eller fara för en persons frihet eller kroppsliga integritet.
- b) Om omedelbara åtgärder från de utredande myndigheternas sida är avgörande för att förhindra att straffrättsliga förfaranden väsentligen äventyras.

Artikel 4

Konfidentialitet

Medlemsstaterna ska respektera att kontakten mellan misstänkta eller tilltalade och deras försvarare vid utövandet av den rätt till tillgång till försvarare som föreskrivs i detta direktiv omfattas av konfidentialitet. Sådan kontakt ska inbegripa möten, korrespondens, telefonsamtal och alla andra former av kommunikation som tillåts enligt nationell rätt.

Artikel 5

Rätten att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande

1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade som är frihetsberövade om de så önskar har rätt att utan onödigt dröjsmål få åtminstone en av dem utsedd person, till exempel en släkting eller arbetsgivare, underrättad om deras frihetsberövande.

2. Om den misstänkta eller tilltalade är ett barn, ska medlemsstaterna se till att vårdnadshavaren så snart som möjligt underrättas om frihetsberövandet och skälen till detta, såvida detta inte strider mot barnets bästa, i vilket fall en annan lämplig vuxen person ska underrättas. Vid tillämpning av denna punkt ska varje person som är yngre än 18 år anses vara ett barn.

3. Medlemsstaterna får göra ett tillfälligt undantag från tillämpningen av rättigheterna i punkterna 1 och 2, om det mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i fallet är motiverat på grundval av något av följande tvingande skäl:

- a) Om det finns ett trängande behov av att avvärja livsfara eller fara för en persons frihet eller kroppsliga integritet.
 - b) Om det finns ett trängande behov av att förhindra en situation som skulle kunna innebära väsentlig fara för straffrättsliga förfaranden.
4. Om medlemsstaterna gör ett tillfälligt undantag från tillämpningen av rättigheten i punkt 2 ska de se till att en myndighet som har ansvar för barns skydd eller välfärd utan onödigt dröjsmål underrättas om att barnet har frihetsberövats.

Artikel 6

Rätten för frihetsberövade personer att kontakta tredje parter

1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade som är frihetsberövade har rätt att utan dröjsmål kontakta minst en tredje part, t.ex. en anhörig, som de själva har utsett.
2. Medlemsstaterna får begränsa eller fördröja utövandet av den rättighet som avses i punkt 1 med anledning av tvingande krav eller proportionella operativa krav.

Artikel 7

Rätt att kontakta konsulära myndigheter

1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade som är utländska medborgare och som är frihetsberövade om de så önskar har rätt att utan onödigt dröjsmål få det egna landets konsulära myndigheter underrättade om frihetsberövandet och att kontakta dessa myndigheter. Om de misstänkta eller tilltalade har två eller flera medborgarskap, får de välja vilka eventuella konsulära myndigheter som ska underrättas om frihetsberövandet och vilka de önskar kontakta.
2. Misstänkta eller tilltalade ska även ha rätt att besökas av sina konsulära myndigheter, tala och korrespondera med dem och låta de konsulära myndigheterna ordna ett juridiskt ombud,

under förutsättning att myndigheterna är införstådda med detta och att det sker i enlighet med den berörda misstänkta eller tilltalades önskemål.

3. Utövandet av rättigheterna som fastställs i denna artikel får regleras genom nationell rätt eller nationella förfaranden, under förutsättning att lagstiftningen och förfarandena gör det möjligt att ta full hänsyn till avsikten med dessa rättigheter.

Artikel 8

Allmänna villkor för tillämpning av tillfälliga undantag

1. Ett tillfälligt undantag enligt artiklarna 3.5, 3.6 eller 5.3
 - a) ska vara proportionellt och får inte gå utöver vad som är nödvändigt,
 - b) ska vara strikt tidsbegränsat,
 - c) får inte uteslutande grundas på det påstådda brottets natur eller svårhetsgrad, och
 - d) får inte påverka förutsättningarna för att rättegången som en helhet blir rättvis.
2. Tillfälliga undantag enligt artikel 3.5 eller 3.6 får endast godkännas genom ett vederbörligen motiverat beslut, som efter en bedömning i det enskilda fallet fattats antingen av en rättslig myndighet eller av en annan behörig myndighet under förutsättning att beslutet kan bli föremål för rättslig prövning. Det vederbörligen motiverade beslutet ska dokumenteras i enlighet med det förfarande för dokumentation som föreskrivs i den berörda medlemsstatens rätt.

3. Tillfälliga undantag enligt artikel 5.3 får endast godkännas genom ett beslut, som efter en bedömning i det enskilda fallet fattats antingen av en rättslig myndighet eller av en annan behörig myndighet, under förutsättning att beslutet kan bli föremål för rättslig prövning.

Artikel 9

Avstående från rättigheter

1. Utan att det påverkar nationell lagstiftning som kräver obligatorisk närvaro eller bistånd av en försvarare ska medlemsstaterna, i förhållande till varje avstående från en rätt som avses i artiklarna 3 och 10, se till att
 - a) den misstänkta eller tilltalade, muntligen eller skriftligen, har fått tydlig och tillräcklig information avfattad på ett enkelt och begripligt språk om innebörden av den berörda rättigheten och om de eventuella konsekvenserna av att avstå från den, och

b) avståendet är frivilligt och otvetydigt.

2. Avståendet, som kan göras skriftligen eller muntligen, och de omständigheter under vilka avståendet gjordes ska noteras i enlighet med det förfarande för dokumentation som föreskrivs i den berörda medlemsstatens rätt.

3. Medlemsstaterna ska se till att en misstänkt eller tilltalade kan återkalla ett avstående när som helst under de straffrättsliga förfarandena och att de informeras om den möjligheten. Ett sådant återkallande ska ha verkan från och med det ögonblick då det görs.

Artikel 10

Rätt till tillgång till försvarare i förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder

1. Medlemsstaterna ska se till att en eftersökt person har rätt att få tillgång till en försvarare i den verkställande medlemsstaten efter det att vederbörande gripits med stöd av den europeiska arresteringsordern.

2. När det gäller omfattningen av rätten att få tillgång till en försvarare i den verkställande medlemsstaten, ska eftersökta personer ha följande rättigheter i denna medlemsstat:

a) Rätt att få tillgång till en försvarare i så god tid och på ett sådant sätt att de eftersökta personerna kan utöva sina rättigheter på ett effektivt sätt och under alla omständigheter utan onödigt dröjsmål efter frihetsberövandet.

b) Rätt att träffa och kontakta den försvarare som företräder dem.

c) Rätten för deras försvarare att närvara och i enlighet med förfarandena i nationell rätt delta i den verkställande rättsliga myndighetens förhör av en eftersökt person. Om en försvarare deltar vid ett förhör, ska detta noteras i enlighet med det förfarande för dokumentation som föreskrivs i den berörda medlemsstatens rätt.

3. De rättigheter som föreskrivs i artiklarna 4, 5, 6, 7, 9 och, när ett tillfälligt undantag enligt artikel 5.3 tillämpas, i artikel 8 ska gälla i tillämpliga delar för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder i den verkställande medlemsstaten.

4. Den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten ska, utan onödigt dröjsmål efter frihetsberövandet, underätta eftersökta personer om att de har rätt att utse en försvarare i den utfärdande medlemsstaten. Försvararen i den utfärdande medlemsstaten ska ha till uppgift att bistå försvararen i den verkställande medlemsstaten genom att ge den försvararen information och råd i syfte att låta den eftersökta personen utöva sina rättigheter i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF.

5. Om eftersökta personer önskar utöva rätten att utse en försvarare i den utfärdande medlemsstaten och inte redan har en sådan försvarare ska den behöriga myndigheten i den verkställande medlemsstaten omedelbart informera den behöriga myndigheten i den utfärdande medlemsstaten. Den behöriga

myndigheten i den medlemsstaten ska utan onödigt dröjsmål ge de eftersökta personerna information för att underlätta för dem att utse en försvarare där.

6. Den eftersökta personens rätt att utse en försvarare i den utfärdande medlemsstaten ska inte påverka de tidsfrister som anges i rambeslut 2002/584/RIF eller den verkställande rättsliga myndighetens skyldighet att inom ramen för dessa tidsfrister och under de villkor som fastställts enligt det rambeslutet avgöra om personen ska överlämnas.

Artikel 11

Rättshjälp

Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av nationell lagstiftning om rättshjälp, som ska vara tillämplig i enlighet med stadgan och Europakonventionen.

Artikel 12

Rättsmedel

1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden liksom personer som är eftersökta vid förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder har tillgång till effektiva rättsmedel enligt nationell rätt, om rättigheterna enligt detta direktiv har åsidosatts.

2. Utan att det påverkar nationella bestämmelser och system för bevisstillåtlighet, ska medlemsstaterna se till att man i straffrättsliga förfaranden vid bedömningen av uttalanden som misstänkta eller tilltalade har gjort eller av bevis som upptagits med åsidosättande av deras rätt till försvarare eller när ett undantag från denna rätt har beviljats i enlighet med artikel 3.6 iakttar rätten till försvar och ser till att rätten till en rättvis rättegång respekteras.

Artikel 13

Utsatta personer

Medlemsstaterna ska säkerställa att hänsyn tas till utsatta misstänkta eller tilltalades särskilda behov vid tillämpningen av detta direktiv.

Artikel 14

Klausul om bevarande av skyddsnivån

Ingenting i detta direktiv ska ses som en begränsning av eller ett avsteg från rättigheter och rättssäkerhetsgarantier som följer av stadgan, Europakonventionen, eller andra relevanta bestämmelser i internationell rätt eller i rätten i en medlemsstat som erbjuder en högre skyddsnivå.

Artikel 15

Införlivande med nationell lagstiftning

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 27 november 2016. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

3. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 16

Rapport

Kommissionen ska senast den 28 november 2019 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet, med en bedömning av den omfattning i vilken medlemsstaterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv, inbegripet en utvärdering av tillämpningen av artikel 3.6 jämförd med artikel 8.1 och 8.2, vid behov åtföljd av lagstiftningsförslag.

Artikel 17

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 18

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 22 oktober 2013.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

V. LEŠKEVIČIUS

Ordförande